

हंसराज मॉडल स्कूल
पंजाबी बाग, नई दिल्ली
पाठ्यचर्या-योजना
2024-2025
कक्षा – सप्तमी
विषय: - संस्कृतम्

मासा:	पाठा: विषया:	शिक्षणोद्देश्यानि	गतिविधयः	अभ्यासकार्यम्
अप्रैल	<p>प्रार्थना ईश्वर । तव महिमानं वन्दे</p> <p>प्रथमः पाठ- बुद्धिः एवं अस्माक बलम्</p> <p>भूतकाले धातुरूपाणां प्रयोगः</p>	<p>अधिगमकर्तारः एतानि कार्याणि कर्तुं समर्थाः भविष्यन्ति ।</p> <p>प्रार्थना माध्यमेन छात्रेषु गायनकौशलस्य विकासः भविष्यति ।</p> <p>वाचनकौशलस्य विकासः</p> <p>पठनकौशलस्य विकासः</p> <p>चिन्तनकौशलस्य विकासः</p> <p>वाचनकौशलस्य विकासः</p> <p>आत्मरक्षायै उपायचिन्तनम्</p> <p>समस्यासमाधानाय उपायचिन्तनम्</p> <p>कर्तृक्रियाणां प्रयोगः</p> <p>संस्कृत-सम्भाषणे भूतकालस्य प्रयोग</p>	<p>गतिविधिः</p> <p>गीतगायनम्- छात्राः मिलित्वा पार्थनां गास्यन्ति ।</p> <p>गतिविधिः</p> <p>कथालेखनम्- छात्राः बुद्धिचातुर्यस्य अन्याम् एका कथां सचित्रं लेखिष्यन्ति । •</p>	<p>(पृष्ठ- 1)</p> <p>प्रश्नाः – 4,5,6 (पृष्ठ-6,7)</p> <p>कार्यपत्रम्</p> <p>छात्राः प्रश्नानाम् उत्तराणि लेखिष्यन्ति ।</p> <p>पाठाधारित कार्यपत्रम्</p> <p>पाठाधारित प्रश्नाः (पृष्ठ-9,10,11)</p> <p>कार्यपत्रम्</p>

मई	द्वितीयः पाठः- अभ्यासः एव परमो गुरुः	भाषणकौशलस्य विकासः सफलतायै उपायचिन्तनम् आत्मावलोकनम् अभ्यासस्य परिणामज्ञानम् वाचनकौशलस्य विकासः	गतिविधिः- कथाकथनम्- छात्राः एकलव्यस्य कथां श्रावयिष्यन्ति ।	प्रश्नाः- 4,5,6 (पृष्ठ- 14,15) कार्यपत्रम्
	अव्ययपदानि	चिन्तनकौशलस्य विकासः अव्ययपदानां प्रयोगः शब्दज्ञानम्	कार्यपत्रम् अव्ययपदानां सूचीनिर्माणम्	अभ्यासप्रश्नाः (पृष्ठ- 17,18)
	उपसर्गाः-	शब्दज्ञानम्	उपसर्गयुक्तपदानां सूचीनिर्माणम्	अभ्यासप्रश्नाः (पृष्ठ- 20)
	तृतीयः पाठः- उपकारकाः वृक्षाः	कर्तिक्रियापदानां प्रयोगः नवीनपदानां ज्ञानम् प्राणिनां जीवने वृक्षाणाम् उपयोगिता समस्यासमाधानचिन्तनम्	गतिविधिः- वृक्षरक्षणम्- छात्राः वृक्षारोपणं कुर्वन्तः स्वचित्राणि गृहीत्वा प्रेषयिष्यन्ति ।	प्रश्नाः- 4,5,6 (पृष्ठ- 22,23) कार्यपत्रम्
	त्त्वा प्रत्यय	वाक्येषु त्त्वा प्रत्ययस्य प्रयोगः भाषाज्ञानम्	त्त्वा प्रत्ययान्तपदानां सूचीनिर्माणम्	अभ्यासप्रश्नाः (पृष्ठ- 26)

जुलाई	चतुर्थः पाठः- आगच्छ! भोजनं कुर्याम	पौष्टिकभोजनस्य महत्त्वम् स्वास्थ्येन सह भोजनस्य सम्बन्धः लोट् लकारस्य प्रयोगः भोजनस्य पौष्टिकतत्त्वानां ज्ञानम्	गतिविधिः- छात्राः फलानां शाकानां वा चित्राणां समक्षं तेषां तत्वानां नामानि लेखिष्यन्ति ।	प्रश्नाः- 4,5,6 (पृष्ठ- 32,33) कार्यपत्रम्
	उपपदविभक्तिः द्वितीया. तृतीया, चतुर्थी)	उपपदविभक्तिनां नियमज्ञानम् वाक्यप्रयोगः भाषाज्ञानम्		अभ्यासप्रश्नाः (पृष्ठ-77,78) कार्यपत्रम्
	दीर्घसन्धिः	सन्धियुक्तपदानाम् अर्थावबोधनम् तार्किकचिन्तनम् सन्धिकार्यम्	पत्रलेखनम्	अभ्यासप्रश्नाः (पृष्ठ- 87,88) कार्यपत्रम्
	पत्रलेखनम्	सम्प्रेषणक्षमतायाः विकासः		अभ्यासः (पृष्ठ- 89)

अगस्त	<p>पञ्चमः पाठः- सुवचनानि</p> <p>अपठितावबोधनम्</p> <p>चित्रवर्णनम्</p> <p>सङ्ख्या</p>	<p>विद्यायाः महत्त्वम् मानवजीवने गुणानां जीवनमूल्यानां च महत्त्वम्</p> <p>भाषाज्ञानम् सम्प्रेषणकौशलस्य विकासः</p> <p>वाक्यरचना चिन्तनकौशलस्य विकासः</p> <p>सङ्ख्यापदानां ज्ञानम् सङ्ख्यापदानां प्रयोगः</p>	<p>गतिविधिः- श्लोकगायनम् छात्राः सस्वरं श्लोकान् गास्यन्ति ।</p> <p>वाक्यनिर्माणम्</p>	<p>प्रश्नाः – 4,5,6 (पृष्ठ- 40,41) कार्यपत्रम्</p> <p>अभ्यासप्रश्नाः</p> <p>वाक्यनिर्माण-अभ्यासः (पृष्ठ- 90)</p> <p>वाक्येषु सङ्ख्यापदानाम् अभ्यासः (पृष्ठ- 84,85)</p> <p>परीक्षायै अभ्यासकार्यम्</p>
सितम्बर	पुनरावृत्तिः	पठितपाठानाम् अभ्यासः		

अक्टूबर	षष्ठः पाठः- यस्य बुद्धिः तस्य बलम्	समस्यासमाधानम् विपदि उपायचिन्तनम् धैर्यस्य महत्त्वम्	गतिविधिः- काकस्य विषये संस्कृत भाषया सचित्रम् अनुच्छेदलेखनम् ।	प्रश्नाः- 4,5,6 (पृष्ठ-49,50) कार्यपत्रम्
	तुमुन् प्रत्ययः	वाक्येभ्यः प्रत्यययुक्तपदानां चयनम् प्रकृतिप्रत्ययविभागश्च प्रत्ययान्तपदैः वाक्यरचनाभ्यासः	तुमुन प्रत्ययस्य सूचीनिर्माणम् वाक्यप्रयोगःच	अभ्यासकार्यम् (पृष्ठ-53,54)
	सन्धिः (गुणसन्धिः)	सन्धियुक्तपदानाम् अर्थावबोधनम् चिन्तनकौशलस्य विकासः सन्धिकार्यम्		अभ्यासपत्रम् (पृष्ठ- 88)
	सप्तमः पाठः- बुद्धिः एव उत्तमा	•बुद्धिपूर्वकम् कार्यसम्पादनम् अन्यायस्य परिणामस्य ज्ञानम् बुद्धेः महत्त्वम्	गतिविधिः- कर्तृक्रियापदानां चयनम् ।	प्रश्नाः – 4,5,6, (पृष्ठ- 56,57) कार्यपत्रम्

नवम्बर	अष्टमः पाठः अविवेकः परम-आपदां पदम्	संस्कृतसंवादशैल्याः ज्ञानम् अभिनयपूर्वकं वाचनम् मैत्रीभावनायाः विकासः	गतिविधिः- भूमिकानिर्वाहः छात्राः अभिनयपूर्वकं पाठं पठिष्यन्ति ।	प्रश्नाः – 4,5,6, (पृष्ठ-66,67) कार्यपत्रम्
	नवमः पाठः बुद्धिमान् गोपालकः	चिन्तनकौशलस्य विकासः निर्णयक्षमतायाः विकासः बुद्धेः प्रयोगः	गतिविधिः- (परियोजनाकार्यम्) प्राकृतिकदृश्यम् अधिकृत्य संस्कृतेन सचित्रं वाक्यरचना ।	प्रश्नाः – 4,5,6 (पृष्ठ- 74,75) कार्यपत्रम्
दिसम्बर	दशमः पाठः मधुरवचनानि	श्लोकानाम् अन्वयपूर्वकम् अर्थावबोधः जीवनमूल्यानाम् विकासः परिश्रमस्य महत्त्वम् विद्यायाः उपयोगिता	गतिविधिः श्लोकोच्चारणम्	प्रश्नाः – 4,5,6 (पृष्ठ- 81,82) कार्यपत्रम्

जनवरी	<p>उपपदविभक्तयः पञ्चमी, षष्ठी, सप्तमी</p> <p>सङ्ख्या</p> <p>चित्रवर्णनम्</p>	<p>वाक्यरचनाभ्यासः तार्किकचिन्तनम्</p> <p>सङ्ख्यापदानां ज्ञानम् सङ्ख्यापदानां प्रयोगः</p> <p>वाक्यरचना</p>	<p>गतिविधिः वाक्येषु रेखाङ्कितपदानाम् विभक्तिः तत्कारणं च लेखनम् ।</p> <p>वाक्येषु सङ्ख्यापदानाम् प्रयोगः</p> <p>वाक्यनिर्माण-अभ्यासः</p>	<p>अभ्यासप्रश्नाः (पृष्ठ-77,78)</p> <p>अभ्यासप्रश्नाः (पृष्ठ- 84,85)</p> <p>अभ्यासः (पृष्ठ- 90)</p>
फ़रवरी	वार्षिकपरीक्षा	मूल्याङ्कनम्		